

Nr 157

Av herr Tistad m. fl., om skattelättnader för fiskare.

(Lika lydande med motion nr 179 i Andra kammaren)

I denna motion föreslås utredning om åtgärder för att bereda svenska fiskare som bedriver fiske på avlägsna fiskeplatser en skattelättnad motsvarande den som tillkommer ombordanställda på svenska handelsfartyg.

Sjömän som är anställda i redarens tjänst ombord på svenska handelsfartyg med en bruttodräktighet av 100 registerton eller däröver är i skattehänseende underkastade särskilda bestämmelser. I stället för skatter och avgifter som påföres andra skattskyldiga på grund av den årliga inkomsttaxeringen har de att erlagga sjömansskatt, som utgör en definitiv källskatt.

Sjömansskatt uttages enligt två särskilda tabeller. Den ena — sjömansskattetabell I — tillämpas vid anställning ombord på fartyg som huvudsakligen användes i fjärrfart, d. v. s. helt eller delvis bortom linjen Hanstholm—Lindesnäs eller bortom Cuxhaven. Vid anställning ombord på annat fartyg — i närfart — tillämpas sjömansskattetabell II. Sjömansskattenämnden kan föreskriva, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabell I jämväl vid anställning ombord på fartyg i närfart. Enligt under förarbetena till sjömansskatteförordningen gjorda uttalanden är det här fråga om en undantagsbestämmelse, vilken i allmänhet endast bör tillämpas för fartyg som i huvudsak användes på relativt långa rutter i utrikes fart, t. ex. mellan hamnar i övre Norrland och nordtyska eller polska hamnar.

Enligt sjömansskattetabell II är skatteuttaget i stort sett avsett att motsvara den preliminärskatt som uttages på motsvarande inkomst vid anställning i land. Enligt sjömansskattetabell I är skatteuttaget lägre. Skillnaden är procentuellt störst i de lägre skikten och avtar med stigande inkomst. En jämförelse mellan sjömansskatt enligt tabell I och skatt vid taxering enligt allmänt gällande regler visar att för gift sjöman är sjömansskatten enligt nämnda tabell 39—43 % lägre vid 600—1 000 kr., 26 % lägre vid 2 000 kr. och 13 % lägre vid 3 500 kr. månatlig kontantinkomst, som utgår under hela året. Detta gäller vid en kommunal utdebitering av 16 kr., som ligger till grund för sjömansskattetablerna. Vid högre kommunal utdebitering är skillnaden ännu större.

Sjömansskatten tillfaller staten, men staten betalar årligen ersättning till landsting, kommuner och allmänna försäkringskassor för de skatte- och avgiftsintäkter som dessa går miste om genom sjömansskatten.

I sitt nyligen avgivna betänkande har 1967 års sjömansskattekommitté föreslagit att lastfartyg generellt skall klassificeras för fjärrfart. Undantag föreslås för sådana lastfartyg inom närfartsområdet som går i linjefart. Om detta förslag realiserats kommer närfartstabellen att tillämpas endast för sjömän på sistnämnda fartyg samt på färjor i fart inom närfartsområdet.

Kommittén föreslår också en generell lindring av skattebelastningen för sjömän genom att skatten beräknas med ett omkostnadsavdrag om 700 kr. i stället för som nu 100 kr.

För den särskilda sjömansskatten åberopades vid dess införande flera skäl. Ett av dessa var att flertalet sjömän på grund av sina arbetsförhållanden inte kunde fullgöra sin deklarationsplikt på samma sätt som andra skattskyldiga. Sjömansskatten gavs därför karaktär av definitiv källskatt. Det anfördes också skäl för att sjömän borde beskattas lindrigare än personer anställda i land. Svenskt sjöfolk tog i allt större utsträckning anställning ombord på utländska fartyg, därför att de där inte behövde erlägga så hög skatt som på svenska fartyg. Det förelåg också bl. a. av skatteskäl en ökande tendens bland sjöfolket att ta arbete i land, vilket medverkade till brist på arbetskraft inom rederinäringen. Slutligen ansågs sjömännen inte ha samma möjligheter som andra medborgare att utnyttja sociala och andra förmåner. Skälen att medge skattelättnad ansågs göra sig gällande med särskild styrka i fråga om fjärrfart. Av denna anledning konstruerades sjömansskattetablell I, som gäller vid anställning ombord på fartyg i fjärrfart, med genomgående lägre skattebelopp än tabell II, som tillämpas i närfart.

Bestämmelserna om sjömansskatt är tillämpliga endast på personer som är anställda i redarens tjänst ombord på svenska handelsfartyg. Personer verksamma ombord på svenska fiskefartyg har däremot att erlägga skatt på sina inkomster i vanlig ordning. Emellertid lever och arbetar sådana personer i många fall under förhållanden som är jämförliga med dem som gäller för handelsflottans folk. Med ett stort antal svenska fiskefartyg — så gott som undantagslöst de största och talrikast bemannade — bedrives regelmässigt fiske bortom den linje som i sjömansskattehänseende bildar gräns mellan fjärrfart och närfart. För fiskare som arbetar ombord på sådana fiskefartyg föreligger väsentligen samma skäl till skattelättnader som för anställda ombord på handelsfartyg i fjärrfart. Vi anser det vara ett rättvisekrav att dessa fiskare kommer i åtnjutande av motsvarande lättnader.

Sjömansskattebestämmelserna kan inte utan vidare göras tillämpliga på fiskare, när dessas anställnings- och inkomstförhållanden är annorlunda än de ombordanställdas i handelsflottan. Personer som tillhör besättningen på ett fiskefartyg är nämligen, även om de ej äger del i fartyget eller fiskeutrustningen, inte löneanställda utan erhåller ersättning för sitt arbete

genom andel i avkastningen, s. k. manslott. På grund därav är de skattemässigt att betrakta som rörelseidkare. För att bereda fiskare som bedriver fiske i avlägsna fiskevatten en skattelättnad jämförlig med den som tillkommer ombordanställda på handelsfartyg i fjärrfart är det därför nödvändigt att införa särskilda avdragsregler för sådana fiskare vid den vanliga inkomstbeskattningen. Hur dessa regler — som givetvis bör gälla även för de fiskare som är delägare i fartyg och redskap — lämpligen bör utformas är vi inte beredda att nu ange utan anser att frågan därom bör göras till föremål för en särskild utredning. Vi vill emellertid nämna hur frågan lösts i Norge. Där har varje skattskyldig, som under minst 15 veckor av beskattningsåret personligen bedrivit eller deltagit i havs- eller kustfiske, rätt att vid inkomsttaxeringen åtnjuta särskilt avdrag med 12 procent av nettointäkten av fisket, dock med maximalt 3 000 kr. I Danmark gäller likartade bestämmelser. Det förtjänar nämnas, att den finska sjömansskattelagen är tillämplig också på inkomst av fiske.

Med åberopande av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning i syfte att uppnå skattelättnad för fiskare som utövar sin verksamhet på avlägsna fiskeplatser.

Stockholm den 21 januari 1970

Eskil Tistad (fp)

Arne Svenungsson (m)

Herbert Hermansson (cp)
